

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Łowicz Mazowsze Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Oddział w Łowiczu

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne instytucji: Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum zostało otwarte w 1910 roku, inicjatorką i długoletnią kuratorką była Aniela Chmielińska. Dzięki ożywionej działalności propagatorskiej, a szczególnie ukierunkowanie na etnografię regionu łowickiego, placówka odgrywać zaczęła istotną rolę w mieście. W 1914 roku większość zbiorów została zniszczona przez wojska pruskie. Zachowane eksponaty zdeponowano w Muzeum Miejskim im. Władysława Tarczyńskiego. Działalność muzeum reaktywowano w 1926 roku, w 1931 roku zostało ono ponownie otwarte dla zwiedzających. W okresie II wojny światowej zbiory były przenoszone i zabezpieczane w łowickich świątyniach i lokalach prywatnych, co pozwoliło na zachowanie części kolekcji. W 1952 roku kolekcja została przeniesiona do odremontowanego budynku byłego Kolegium oo. Misjonarzy.

Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (PTK) Oddział w Łowiczu zostało otwarte w 1910 roku, inicjatorką i długoletnią kuratorką była Aniela Chmielińska. Początkowo zbiory prezentowane były w jednej sali PTK, w 1913 zostały przeniesione do większej siedziby. Dzięki ożywionej działalności propagatorskiej, a szczególnie ukierunkowanie na etnografię regionu łowickiego, placówka odgrywać zaczęła istotną rolę w mieście. W 1914 roku większość zbiorów została zniszczona przez wojska pruskie. Zachowane eksponaty zdeponowano w Muzeum Miejskim im. Władysława Tarczyńskiego. Borykające się z trudnościami Polskie Towarzystwo Krajoznawcze reaktywowało działalność muzeum w 1926 roku (w zakresie odbudowy zbiorów). Muzeum zostało ponownie otwarte dla zwiedzających w 1931 roku, od 1936 roku kuratorką zbiorów była Helena Dietrich. W 1937 roku muzeum zostało zamknięte ze względu na zły stan techniczny budynku. W okresie II wojny światowej zbiory były przenoszone i zabezpieczane w łowickich świątyniach i lokalach prywatnych, co pozwoliło na zachowanie części kolekcji. W 1945 roku obiekty przeszły pod zarządek Muzeum Narodowego w Warszawie (MNW). W 1952 roku kolekcja została przeniesiona do odremontowanego budynku byłego Kolegium oo. Misjonarzy, przyjmując nazwę Muzeum w

Łowiczu Oddział MNW. W 1995 roku zbiory zostały wyłączone spod zarządu MNW i przeszły pod zarząd władz powiatowych, a w 1996 roku instytucji nadano statut, zatwierdzając przyjęte zmiany.

Muzeum w Łowiczu zostało otwarte 20 lutego 1910 roku w ramach działalności Sekcji muzealnej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (PTK). Oddział w Łowiczu został utworzony 23 marca 1908 roku przez Karola Mierzejewskiego, Tadeusza Przewońskiego i Bolesława Łażewskiego, a jego aktywną członkinią była Aniela Chmielińska, która objęła kierownictwo sekcji muzealnej. Chmielińska, wcześniej związana z działalnością Polskiej Macierzy Szkolnej była jedną z inicjatorek utworzonego w 1906 roku Towarzystwa Zbiorów Szkolnych, którego celem było zgromadzenie kolekcji dla projektowanego Muzeum Pedagogicznego. W realizacji zamierzenia pomoc miały środki zebrane w czasie Wystawy Pedagogiczno-Rękodzielniczej (1908). W styczniu 1910 roku zebrana kolekcja została przekazana Oddziałowi PTK w Łowiczu. Istotnym źródłem pozyskiwania obiektów do kolekcji były studia etnograficzne prowadzone przez Anielę Chmielińską, która prowadziła wędrowniki po wsiach w Łowickim i Skierniewickim przez cały okres swojej działalności w Łowiczu.

Początkowo muzeum zajmowało jedną salę w pomieszczeniu PTK przy ul. Podrzecznej. Kustoszem zbiorów od początku była Aniela Chmielińska. Do jej współpracowników należały głównie kobiety, zajmujące się opracowywaniem zbiorów, promocją ludowej twórczości łowickiej (głównie poszukiwanie talentów wśród wytwórczyń wycinanek, dzbanuszków z jajek, ozdób, artystów ludowych). Należały do nich Kamilla Trawińska i Julia Sokołowska, działające aktywnie także w Polskim Towarzystwie Krajoznawczym, a także Zofja Górską, Marja Kołakowska, Paulina Kleindienst, Zofia Majewska (najczęściej żony członków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego). W tworzenie i opracowywanie kolekcji włączyli się także aktywnie Stanisław Diehl oraz ks. Jan Niemira. Muzeum szybko stało się miejscem pielęgnowania kultury i tradycji Księżaków, pomimo braku wsparcia finansowego ze strony PTK. Przygotowana ekspozycja dostępna była dla zwiedzających w dni targowe oraz niedziele i święta. W gablotach eksponowano wszystkie zgromadzone obiekty.

Liczne przekazy mieszkańców miasta i włościan, a także zaangażowanie członkiń i żon członków PTK w działalność muzeum wymusiło konieczność znalezienia dla zbiorów do większej siedziby. W 1913 roku łowicki oddział PTK, a w raz z nim muzeum, zostały przeniesione do kamienicy przy Rynku Starego Miasta 14 (dom Gianottiego). W tym czasie w muzeum funkcjonowało 9 działów: rolniczy, ogrodniczy, pszczelniczy, higieniczny, etnograficzny, przyrodniczy, geograficzno-statystyczny, wychowania przedszkolnego, szkół rolniczych i zawodowych. Najliczniej reprezentowane były zbiory etnograficzne, a także ogrodnicze dzięki zaangażowaniu Edmunda Jankowskiego, właściciela firmy "Ogrodnik Polski" oraz przyrodnicze. Ważnym aspektem działalności muzeum były badania statystyczne w regionie, a także pozyskiwanie dla muzeów etnograficznych przykładów łowickiej twórczości ludowej. Ekspozycja prezentowana w dwóch pomieszczeniach otwarta była w niedziele i święta, do czasu interwencji władz magistratu, który nakazał właścicielowi budynku wykonanie remontu jedynych schodów wejściowych do budynku. Przedłużający się remont (7 miesięcy) uniemożliwił zwiedzanie ekspozycji. Sprawozdania Anieli Chmielińskiej z tego czasu nie dają żadnych wskazówek odnośnie do ewentualnych politycznych czy narodowych przyczyn tego stanu rzeczy, jednakże zamknięcie muzeum odbiło się na jego działalności kolekcjonerskiej i obecności w świadomości mieszkańców regionu.

Działania wojenne, a zwłaszcza ponowne zajęcie Łowicza przez armię pruską w grudniu 1914 roku doprowadziło do zniszczenia większości zbiorów muzealnych. Zachowały się jedynie dwie skrzynie ubiorów oraz część tablic statystycznych, uratowanych przez Jana Golisa, woźnego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego przy zaangażowaniu pani Cieślakowej. W 1917 roku obiekty te zostały przeniesione przez członka PTK, Emila Balcera do lokalu zajmowanego przez Muzeum Miejskie im. Władysława Tarczyńskiego. Aniela Chmielińska, przebywająca w czasie wojny poza

Łowiczem w 1918 roku formalnie przekazała zbiory i składki pod opiekę nowego zarządu PTK. W 1919 roku reaktywowane Muzeum Ziemi Łowickiej otrzymało subsyduum MWRiOP na działalność pedagogiczną (5 000 Marek polskich). Pomimo to w 1920 lokal PTK został zamknięty, a zbiory ponownie przeniesiono do muzeum miejskiego. Do 1926 roku działalność łowickiego oddziału PTK była znikoma, z tego też powodu magazynowane w muzeum miejskim i nieudostępniane nikomu zbiory PTK nie budziły większego zainteresowania. Okres stagnacji przerwał powrót Anieli Chmielińskiej do Łowicza oraz podejmowane przez mieszkańców i władze próby reaktywowania muzeum. Od 1926 roku kwestia muzeum poruszana była na większości zebrań Rady Miejskiej, przy aktywnym udziale członków łowickiego PTK. Podjęto wówczas decyzję o powołaniu Muzeum Etnograficznego w Łowiczu. Pomimo braku siedziby Chmielińska i jej współpracownicy, w tym Helena Dietrich, późniejsza kuratorka zbiorów, podejmowali akcję gromadzenia, badania twórczości regionalnej, propagowania kultury Księżaków oraz promocji, m.in. poprzez sprzedaż łowickich pamiątek i kartek pocztowych. 15 listopada 1931 roku, na drugim piętrze kamienicy przy Rynku Kościuszkowskim 16/17 (nazwa obowiązująca w latach 1917-1996 dla Starego Rynku), otwarte zostało Muzeum Etnograficzne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Oddział Łowicz. Ekspozycja obejmowała m.in. odtworzone wnętrze chaty łowickiej (chałupa księżacka kryta słomą wraz z sienią i komorą, z belkowaniem i zapiekiem). Główny nacisk położony został na zbiory etnograficzne, przede wszystkim tekstylia, wycinanki, a także narzędzia rolnicze i dane zebrane na wykresach, tablicach statystycznych i w skoroszytach. W muzeum wydzielono także niewielkie pomieszczenie na cele pracowni naukowej. W 1932 roku opracowano katalog zbiorów, uzupełniany w kolejnych latach przez Chmielińską i jej współpracowników. W 1936 roku na pamiątkę jego faktycznej twórczyni, muzeum nadano patronat Anieli Chmielińskiej. W tym samym budynku, na parterze, prezentowano zbiory Muzeum Miejskiego. Po śmierci Anieli Chmielińskiej w 1936 roku schedę po niej przejęła Helena Dietrich, jednak że już w 1937 roku muzeum zostało zamknięte, ze względu na zły stan techniczny budynku (zarysowania ścian na I i II piętrze). Zbiory ponownie przeniesiono, tym razem do lokalu zastępczego przy ul. Mostowej 3, a w czasie II wojny światowej najcenniejsze obiekty ukryto w łowickich świątyniach i lokalu prywatnym przy ul. 1 Maja 7 (w związku z uszkodzeniem tymczasowej siedziby na Mostowej). Część z nich udało się dzięki temu zachować przed zniszczeniem i grabieżą, w czym udział miała Helena Dietrich.

W 1945 roku ocalałe zbiory zgromadzono w budynkach Inspektoratu Szkolnego oraz w lokalu Liceum Pedagogicznego. Przeszły one wówczas pod zarząd Muzeum Narodowego w Warszawie. Oddział łowicki został zlokalizowany w budynku dawnego kolegium oo. Misjonarzy, który w latach 1950-1952 poddawany był pracom konserwatorskim i adaptacyjnym na cele muzealne. W 1958 roku otwarto dla zwiedzających ekspozycję stałą, która zawierała zabytki etnograficzne (dział etnograficzny im. Anieli Chmielińskiej) oraz historyczne (dział historyczny im. Władysława Tarczyńskiego), których trzonem były zbiory muzeum miejskiego. Uzupełnieniem dla ekspozycji były depozyty z zakresu malarstwa polskiego z MNW, które w znaczący sposób zmieniły profil łowickiej placówki. W 1960 roku utworzono Towarzystwo Przyjaciół Muzeum.

Na mocy Zarządzenia Nr 12 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 17 marca 1995 roku wydzielono Muzeum w Łowiczu ze struktur Muzeum Narodowego w Warszawie i utworzono samodzielną jednostkę pozostającą pod zarządem władz powiatowych. W 1996 roku przyjęto statut, w którym przypieczętowano tę zmianę, zachowując jednak nadaną po wojnie nazwę Muzeum w Łowiczu.

Daty działalności / zakres czasowy:

1908-03-23 utworzenie łowickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego

1910-02-20 otwarcie muzeum przy Łowickim Oddziale PTK (założonym w 1908 roku)
 1914 zniszczenie większości zbiorów w czasie działań wojennych (wojska pruskie)
 1918 – przekazanie ocalałych eksponatów i majątku finansowego przechowywanego przez Towarzystwo Wzajemnego Kredytu w Łowiczu nowemu zarządowi Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (Stary Rynek 4)
 1919 – sierpień – wznowienie działalności Muzeum Ziemi Łowickiej
 1920 – zamknięcie lokalu PTK – przeniesienie eksponatów do siedziby Muzeum Miejskiego im. W. Tarczyńskiego
 1926 – decyzja o organizacji Muzeum Etnograficznego w Łowiczu
 1931 – 15 listopada, otwarcie Muzeum Etnograficzne im. Anieli Chmieleńskiej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Oddział Łowicz
 1937 – zamknięcie muzeum z powodu złego stanu technicznego siedziby
 1938 – plany budowy nowej siedziby
 1939 – przeniesienie zbiorów do lokalu zastępczego
 1948 – przejście zbiorów pod zarząd Muzeum Narodowego w Warszawie – Oddział w Łowiczu
 1952 – przeniesienie zbiorów do gmachu pomisjonarskiego
 1958 – otwarcie Muzeum w Łowiczu, oddziału MNW
 1995 – wyłączenie ze struktur Muzeum Narodowego w Warszawie
 1996 – utworzenie Muzeum w Łowiczu jako jednostki powiatowej

Dostępność

okresowa

Typ relacji instytucji wobec pamięci

oatrymonialny

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	województwo łódzkie powiat łowicki gmina miejska Łowicz Stary Rynek 5/7 nr działki 2390	1911 - ul. Podrzeczna (mieszkanie p. Janczi) 1913 - Rynek Starego Miasta 14 (dom Gianotti) 1918 – Stary Rynek 4, Oddział PTK (lokal współdzielony z Polską Macierzą Szkolną) 1927 –Rynek Kościuszki 16 (Stary Rynek 16/17),

		Muzeum Miejskie im. Tarczyńskiego 1931 – Rynek Kościuszki 17 (Stary Rynek 17), Muzeum Etnograficzne im. Anieli Chmielińskiej 1937 – ul. Mostowa 3 (magazyn zbiorów z zamkniętego muzeum)
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel. +48 46 837 39 28 fax. +48 46 837 36 63 sekretariat@muzeumlowicz.pl http://muzeumlowicz.pl/	XXX
GODZINY OTWARCIA	codziennie oprócz poniedziałków w godz. 10.00 - 16.00	1911: niedziele i święta 13-15, 17-19, w dni targowe 11-13 1913: niedziele i święta 13-15 1931: niedziele 11-16 1937: codziennie oprócz poniedziałków: 10-13, 14-16
DYREKTORZY	mgr Marzena Kozanecka - Zwierz	XXX
ZARZĄDCA	Rada Powiatu Łowickiego	1910-1945: Polskie Towarzystwo Krajoznawcze Oddział w Łowiczu 1945-1995: Muzeum Narodowe w Warszawie
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	gmach pomisjonarski, przebudowany w latach 1950-52 i oddany na funkcję muzeum	siedziby tymczasowe

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Muzeum Etnograficzne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego / Muzeum Ziemi Łowickiej w Łowiczu / Muzeum w Łowiczu

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Charakter dydaktyczny: poznanie regionu i jego kultury, pielęgnowanie polskości

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

powiat łowicki

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Aniela Chmielińska (1868-1936)

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Kamilla Trawińska

Julia Sokołowska;

współpraca: Zofja Górka, Marja Kołakowska, Paulina Kleindienst, Zofia Majewska, Stanisław Diehl, ks. Jan Niemira

Pracownicy po 1918: Helena Dietrichowa, Jan Wagner, Henryk Świątkowski, Ziemowit Szuman, Bronisław Markiewicz, Walerian Warchałowski

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Towarzystwo Zbiorów Szkolnych – założone w 1906 roku przy Polskiej Macierzy Szkolnej. Jego celem było gromadzenie zbiorów dla niezrealizowanego Muzeum Pedagogicznego. W 1910 roku zebraną kolekcję oraz fundusze uzyskane z Wystawy Pedagogiczno-Rękodzielniczej (1908) zostały przekazane na poczet przyszłego muzeum krajoznawczego przy PTK.

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Sekcja Muzealna – sekcja utworzona z inicjatywy Anieli Chmielińskiej, mając na celu gromadzenie, opiekę i upowszechnianie zabytków z terenu Łowicza i okolic. Charakter kolekcji, ukierunkowany przez organizatorkę muzeum, obejmował głównie obiekty etnograficzne, ale w jego zbiorach znajdowały się także liczne obiekty dotyczące przyrodoznawstwa, rolnictwa, higieny, edukacji, geografii i statystyki.

Kalendarium (historia instytucji)

Muzeum w Łowiczu zostało otwarte 20 lutego 1910 roku w ramach działalności Sekcji muzealnej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (PTK). Oddział w Łowiczu został utworzony 23 marca 1908 roku przez Karola Mierzejewskiego, Tadeusza Przewońskiego i Bolesława Łażewskiego, a jego aktywną członkinią była Aniela Chmielińska, która objęła kierownictwo sekcji muzealnej. Chmielińska, wcześniej związana z działalnością Polskiej Macierzy Szkolnej była jedną z inicjatorek utworzonego w 1906 roku Towarzystwa Zbiorów Szkolnych, którego celem było zgromadzenie kolekcji dla projektowanego Muzeum Pedagogicznego. W realizacji zamierzenia pomóc miały środki zebrane w czasie Wystawy Pedagogiczno-Rękodzielniczej (1908). W styczniu 1910 roku zebrana kolekcja została przekazana Oddziałowi PTK w Łowiczu. Istotnym źródłem pozyskiwania obiektów do kolekcji były studia etnograficzne prowadzone przez Anielę Chmielińską, która prowadziła wędrowniki po wsiach w Łowickim i Skierniewickim przez cały okres swojej działalności w Łowiczu.

Początkowo muzeum zajmowało jedną salę w pomieszczeniu PTK przy ul. Podrzecznej. Kustoszem zbiorów od początku była Aniela Chmielińska. Do jej współpracowników należały głównie kobiety, zajmujące się opracowywaniem zbiorów, promocją ludowej twórczości łowickiej (głównie poszukiwanie talentów wśród wytwórczyń wycinanek, dzbanuszków z jajek, ozdób,

artystów ludowych). Należały do nich Kamilla Trawińska i Julia Sokołowska, działające aktywnie także w Polskim Towarzystwie Krajoznawczym, a także Zofja Górską, Marja Kołakowska, Paulina Kleindienst, Zofia Majewska (najczęściej żony członków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego). W tworzenie i opracowywanie kolekcji włączyli się także aktywnie Stanisław Diehl oraz ks. Jan Niemira. Muzeum szybko stało się miejscem pielęgnowania kultury i tradycji Księżaków, pomimo braku wsparcia finansowego ze strony PTK. Przygotowana ekspozycja dostępna była dla zwiedzających w dni targowe oraz niedziele i święta. W gablotach eksponowano wszystkie zgromadzone obiekty.

Liczne przekazy mieszkańców miasta i włościan, a także zaangażowanie członkiń i żon członków PTK w działalność muzeum wymusiło konieczność znalezienia dla zbiorów do większej siedziby. W 1913 roku łowicki oddział PTK, a w raz z nim muzeum, zostały przeniesione do kamienicy przy Rynku Starego Miasta 14 (dom Gianottiego). W tym czasie w muzeum funkcjonowało 9 działów: rolniczy, ogrodniczy, pszczelniczy, higieniczny, etnograficzny, przyrodniczy, geograficzno-statystyczny, wychowania przedszkolnego, szkół rolniczych i zawodowych. Najliczniej reprezentowane były zbiory etnograficzne, a także ogrodnicze dzięki zaangażowaniu Edmunda Jankowskiego, właściciela firmy "Ogrodnik Polski" oraz przyrodnicze. Ważnym aspektem działalności muzeum były badania statystyczne w regionie, a także pozyskiwanie dla muzeów etnograficznych przykładów łowickiej twórczości ludowej. Ekspozycja prezentowana w dwóch pomieszczeniach otwarta była w niedziele i święta, do czasu interwencji władz magistratu, który nakazał właścicielowi budynku wykonanie remontu jedynych schodów wejściowych do budynku. Przedłużający się remont (7 miesięcy) uniemożliwił zwiedzanie ekspozycji. Sprawozdania Anieli Chmielińskiej z tego czasu nie dają żadnych wskazówek odnośnie do ewentualnych politycznych czy narodowych przyczyn tego stanu rzeczy, jednakże zamknięcie muzeum odbiło się na jego działalności kolekcjonerskiej i obecności w świadomości mieszkańców regionu.

Działania wojenne, a zwłaszcza ponowne zajęcie Łowicza przez armię pruską w grudniu 1914 roku doprowadziło do zniszczenia większości zbiorów muzealnych. Zachowały się jedynie dwie skrzynie ubiorów oraz część tablic statystycznych, uratowanych przez Jana Golisa, woźnego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego przy zaangażowaniu pani Cieślakowej. W 1917 roku obiekty te zostały przeniesione przez członka PTK, Emila Balcera do lokalu zajmowanego przez Muzeum Miejskie im. Władysława Tarczyńskiego. Aniela Chmielińska, przebywająca w czasie wojny poza Łowiczem w 1918 roku formalnie przekazała zbiory i składki pod opiekę nowego zarządu PTK. W 1919 roku reaktywowane Muzeum Ziemi Łowickiej otrzymało subsydium MWRiOP na działalność pedagogiczną (5 000 Marek polskich). Pomimo to w 1920 lokal PTK został zamknięty, a zbiory ponownie przeniesiono do muzeum miejskiego. Do 1926 roku działalność łowickiego oddziału PTK była znikoma, z tego też powodu magazynowane w muzeum miejskim i niedostępne nikomu zbiory PTK nie budziły większego zainteresowania. Okres stagnacji przerwał powrót Anieli Chmielińskiej do Łowicza oraz podejmowane przez mieszkańców i władze próby reaktywowania muzeum. Od 1926 roku kwestia muzeum poruszana była na większości zebrań Rady Miejskiej, przy aktywnym udziale członków łowickiego PTK. Podjęto wówczas decyzję o powołaniu Muzeum Etnograficznego w Łowiczu. Pomimo braku siedziby Chmielińska i jej współpracownicy, w tym Helena Dietrich, późniejsza kuratorka zbiorów, podejmowali akcję gromadzenia, badania twórczości regionalnej, propagowania kultury Księżaków oraz promocji, m.in. poprzez sprzedaż łowickich pamiątek i kartek pocztowych. 15 listopada 1931 roku, na drugim piętrze kamienicy przy Rynku Kościuszkowskim 16/17 (nazwa obowiązująca w latach 1917-1996 dla Starego Rynku), otwarte zostało Muzeum Etnograficzne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Oddział Łowicz. Ekspozycja obejmowała m.in. odtworzone wewnątrz chaty łowickiej (chałupa księżacka kryta słomą wraz z sienią i komorą, z belkowaniem i zapieckiem). Główny nacisk położony został na zbiory etnograficzne, przede wszystkim tekstylia, wycinanki, a także narzędzia rolnicze i dane zebrane na wykresach, tablicach statystycznych i w skoroszytach. W muzeum wydzielono także niewielkie pomieszczenie na cele pracowni naukowej. W 1932 roku opracowano katalog zbiorów, uzupełniany

w kolejnych latach przez Chmielińską i jej współpracowników. W 1936 roku na pamiątkę jego faktycznej twórczyni, muzeum nadano patronat Anieli Chmielińskiej. W tym samym budynku, na parterze, prezentowano zbiory Muzeum Miejskiego. Po śmierci Anieli Chmielińskiej w 1936 roku schedę po niej przejęła Helena Dietrich, jednak że już w 1937 roku muzeum zostało zamknięte, ze względu na zły stan techniczny budynku (zarysowania ścian na I i II piętrze). Zbiory ponownie przeniesiono, tym razem do lokalu zastępczego przy ul. Mostowej 3, a w czasie II wojny światowej najcenniejsze obiekty ukryto w łowickich świątyniach i lokalu prywatnym przy ul. 1 Maja 7 (w związku z uszkodzeniem tymczasowej siedziby na Mostowej). Część z nich udało się dzięki temu zachować przed zniszczeniem i grabieżą, w czym udział miała Helena Dietrich.

W 1945 roku ocalałe zbiory zgromadzono w budynkach Inspektoratu Szkolnego oraz w lokalu Liceum Pedagogicznego. Przeszły one wówczas pod zarząd Muzeum Narodowego w Warszawie. Oddział łowicki został zlokalizowany w budynku dawnego kolegium oo. Misjonarzy, który w latach 1950-1952 poddawany był pracom konserwatorskim i adaptacyjnym na cele muzealne. W 1958 roku otwarto dla zwiedzających ekspozycję stałą, która zawierała zabytki etnograficzne (dział etnograficzny im. Anieli Chmielińskiej) oraz historyczne (dział historyczny im. Władysława Tarczyńskiego), których trzonem były zbiory muzeum miejskiego. Uzupełnieniem dla ekspozycji były depozyty z zakresu malarstwa polskiego z MNW, które w znaczący sposób zmieniły profil łowickiej placówki. W 1960 roku utworzono Towarzystwo Przyjaciół Muzeum.

Na mocy Zarządzenia Nr 12 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 17 marca 1995 roku wydzielono Muzeum w Łowiczu ze struktur Muzeum Narodowego w Warszawie i utworzono samodzielną jednostkę pozostającą pod zarządkiem władz powiatowych. W 1996 roku przyjęto statut, w którym przypieczętowano tę zmianę, zachowując jednak nadaną po wojnie nazwę Muzeum w Łowiczu.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1910: pomoce szkolne;

1911: 63 obiekty skatalogowane; nowe nabytki: rzeźba Adama Petryny "Popiersie staruszki Księżanki"; lalka w stroju księżackim, obraz "Chrystus Pan i apostołowie"; kapliczka przydrożna, mapa pow. łowickiego, 9 obrazków, kopie 15 tablic higienicznych, firma "Ogrodnik Polski" (narzędzia ogrodnicze, nasiona); 2 komplety strojów łowickich, pojedyncze ubrania i wyroby drewniane, numizmaty; dary włościańskie: (rękawiczki włóczkowe, chustka "starodawna"), (pas "starodawny"); kamienie, skamieniałości kolekcja (okazy minerałów), (okazy, skamieniałości) ptaki wypchane, okazy przyrodnicze, tablice statystyczne; przekazy komitetu PTK: plany i fotografie Łowicza i okolic; żarna "przedhistoryczne"; przekazy Towarzystwa urzędzeń szkolnych i pomocy naukowych "Uranja" (mapa ścienna, tablice i narzędzia ogrodnicze), firma Gebethner i Wolf (książki)

1912: 648 nabytków, 50 okazów od włościan; (mikroskop i preparaty), (okazy taksydermiczne i botaniczne), (pisanki), (2 lalki etnograficzne), (rzeźba drewniana), (okazy morskie i geologiczne), p. (kolekcja geologiczna), (okazy morskie), wycinanki, narzędzia sztuka religijna z okolicznych wsi;

1913: 268 nabytków (300, w tym: 9 okazów fotograficznych, szkice i rysunki - 2, okazy mineralogiczne - 36, florystyczne i faunistyczne + tablice poglądowe - 72, okazy archeologiczne - 6, etnograficzne - 166, historyczne- 1, numizmatyczne 8; ogółem liczba obiektów 2183; narzędzia rolnicze, pszczelnicze, obiekty etnograficzne (tekstylia, wieńce ślubne, wycinanki, dewocjonalia; obiekty przyrodnicze (okazy, skamieniałości, okazy taksydermiczne); obiekty artystyczne i archeologiczne

1914: dział fizyczny: osobliwość skamieniały pień drzewa w węglu kamiennym, odciski skorupiaków i ślimaków, skamieniałości, szkielety zwierzokrzewów; narzędzia rolnicze.

1931: rekonstrukcja chałupy łowickiej, tekstylia (20 kompletów ubiorów księżackich, 31 koszul, 16 gorsetów), przykłady haftów łowickich, kolekcja wycinanek, prac snycerskich Jana Golisa, narzędzia rolnicze i sprzęty gospodarstwa domowego;

1933: 515 obiektów

1935: 1 062 obiekty (wg katalogu Anieli Chmielińskiej); 200 wzorów haftów regionalnych, 45 świątków i krzyży przydrożnych;

1936: nabytki: zakupy 257, dary 3; zbiory: rzeźba 34, malarstwo 17, obiekty etnograficzne 1268

1937: 1319 obiektów

Podwaliną kolekcji stały się zbiory Towarzystwa Zbiorów Szkolnych, obejmujące głównie pomoce naukowe dla użytku szkół. Szybki rozwój kolekcji, wynikający z ofiarności Księżaków doprowadził do rozszerzenia tematycznego zbiorów. W 1913 roku obejmowały one modele maszyn i narzędzi rolniczych, obiekty związane z ogrodnictwem, pszczelnictwem, higieną, etnografią, przyrodą (zoologią, botaniką, mineralogią i geologią, paleontologią, fizyką i chemią, geografiami, statystyką oraz edukacją (przedszkolną, szkół rolniczych i zawodowych). Z uwagi na działalność Muzeum Tarczyńskiego zbiory programowo nie obejmowały zabytków historycznych.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Strategia pozyskiwania zbiorów

W 1913 roku w muzeum funkcjonowało 9 działów (rolniczy, ogrodniczy, pszczelniczy, higieniczny, etnograficzny, przyrodniczy, geograficzno-statystyczny, wychowania przedszkolnego, szkół rolniczych i zawodowych) i planowano otwarcie dodatkowych dwóch (rzemiosł i przemysłu). Strategia kolekcjonerska została sformułowana przez Anielę Chmielińską: "Muzeum powinno być odbiciem tego, co dana okolica posiada - przeto Muzeum Krajoznawcze w Łowiczu musi przede wszystkim dążyć do zebrania najciekawszych okazów włościańskich, aby oglądający zbiory mogli wytworzyć sobie dokładne pojęcie o uzdolnieniu, upodobaniach i dążeniach mieszkańców naszej okolicy. Muzeum powinno być odbiciem rozwoju wytwórczości, a że sposób wykonywania różnych prac ulega szybki przemianom przeto należy wyszukiwać przedmioty najciekawsze z czasów dawnych i obecnych" ([b.a.], 1912, Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, s. 3)

"Przedmioty mają być gromadzone ściśle podług programów. Gromadzić je na podstawie obmyślonego z góry programu, nie mając na to środków materialnych, to zadanie trudne, zdawałoby się wprost niewykonalne, ale nie brak ludzi pojmujących doniosłe znaczenie tej placówki oświatowej, mogącej przyczynić się do podniesienia stanu umysłowego i ekonomicznego w Łowickiem" (Chmielińska, 1913: W jakim celu tworzymy muzeum).

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

1910: Przekaz Towarzystwa Zbiorów Szkolnych (pomoce szkolne);

1911: subsydium Zarządu P.T.K. w wysokości 100 rubli na rozwój muzeum przy Oddziale w Łowiczu pod kierunkiem Anieli Chmielewskiej; ks. kanonik Jan Niemira (lalka w stroju księżackim), ks. Antosiewicz (obraz "Chrystus Pan i apostołowie"); p. Uczciwiak (kapliczka przydrożna aut.) p. Piaskowski (mapa pow. łowickiego), pani Leppert z Warszawy (9 obrazków), p. Zawadzki (kopie 15 tablic higienicznych), Edmund Jankowski, firma "Ogrodnik Polski" (narzędzia ogrodnicze, nasiona);

dary włościańskie: M. Karczewska z Bochenia (rękawiczki włóczkowe, chustka "starodawna"), Józefa Ściborówna (pas "starodawny"), rodzina Ściborów; kolekcja p. R. Oczykowskiego (okazy minerałów), p. Beranek (okazy, skamieniałości); przekazy komitetu PTK: plany i fotografie Łowicza i okolic; żarna "przedhistoryczne" z kolekcji Zygmunta Glogera; przekazy Towarzystwa urzędzeń szkolnych i pomocy naukowych "Uranja" (mapa ścienna, tablice i narzędzia ogrodnicze), firma Gebethner i Wolf (książki);

1912: S. Serkowski, Aleksander Janowski, Edmund Jankowski, Zaborscy, A. Franaszek, S. Gadomski, Mirecki, Kurelska, Antoniewiczówna, Sokołowska, Woźniakowa, Kołakowska, M. Chmielińska, Markiewicz, Tatarzyńska, Teresa Pstruszeńska (własne prace malarskie), Danecki, Piątkowski, Nowakowski, Rybacki, Markowski, Towarzystwo Wzajemnego Kredytu;

1913: 61 ofiarodawców (14 członków PTK, 7 mieszkańców Łowicza, 13 instytucji i osób spoza Łowicza, 27 osób z powiatu łowickiego); 268 nabytków (300, w tym: 9 okazów fotograficznych, szkice i rysunki - 2, okazy mineralogiczne - 36, florystyczne i faunistyczne + tablice poglądowe - 72, okazy archeologiczne - 6, etnograficzne - 166, historyczne- 1, numizmatyczne 8; ogółem liczba obiektów 2183; największe przekazy Edmund Jankowski (ogrodnictwo); dział rolniczy: dary przekazane przez skład narzędzi rolniczych Wasilewskiego, skład narzędzi rolniczych Zawadzkiego, skład narzędzi rolniczych Kowalski i Trylski, okazy ziaren i fotografie zbiorów: Cz. Boczkowski, Al. Pawłowski, p. Urbanek z Bochenia; dział pszczelniczy: 6 przyborów pszczelniczych i czasopismo – Towarzystwo Pszczelniczo-Ogrodnicze; dział etnograficzny: tekstylia - p. Boczek z Sierznik (chustka turecka), W. tarczyński (pasy), Aniela Więcek z Popowa (chusty); ozdoby i dekoracje: p. Zając z Kompiny, p. Kurczak z Ostrowa, Elżbieta Kowalczykówna ze wsi Traby, Fr. Malczykówna ze wsi Błędów, Kazimierz Czechowski, Urszula Żaczek z Zielkowic, St. Wosiński, p. Surma z Maurzyc, p. Ścibor z Ostrowa, pp. Łagunowie i Wujastykowie; dział przyrodniczy: Piotr Boczkowski (preparaty przyrodnicze); ks. Cichocki (skamieniałości, obiekty artystyczne), p. Anyszko ze wsi Wrzeczko, p. Wietska, p. M. Tepińska (okazy i skamieniałości), R. Markiewicz (okazy z wosku ziemnego), Stanisław Masłocha (skamieniały róg); Michał Gałaj, p. Żak, p. M. Chmielińska, Walenty Ziarnik, Feliks Kucharek (starożytności), Wojciech Pachowski, Fl. Sieniawska, Cz. Wiślocki z Białostrzegów (monety, medale, środki płatności); p. Kiślatłski, Leontyna z Trawińskich Kulerska (szafy na zbiory); pp. Sokołowscy, pp. Przybylscy (czasopisma); ofiary pieniężne: Towarzystwo Kredytu Wzajemnego, szkoła p. Walickiej z Warszawy;

1919: subsydium MWRiOP na działalność Muzeum Krajoznawczego w Łowiczu (5 000 Marek polskich na działalność pedagogiczną)

1932: subsydium Funduszu Kultury Narodowej (1 500 zł, dzięki wsparciu Rady Głównej PTK)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

1911: ankieta oświatowo-gospodarcza w okolicznych wsiach (statystyczna);

1912: badania statystyczne w powiecie Łowickim; pomoc w pozyskiwaniu eksponatów łowickich: Muzea Etnograficzne w Krakowie i Łodzi, redakcja czasopisma "Studio" w Londynie (1912), Dom Ludowy w Żyrardowie

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1910 – 1 sala

1913 – 2 sale:

1931 – 2 sale: Izba łowicka z sienią, komorą, belkowaniem, piecem, wyk. pod kierunkiem Emila Balcera wg wzoru z l. 80 XIX wieku; ubiory łowickie w układzie ewolucyjnym, 3 gabloty jesionowe oszklone z 3 stron z manekinami w strojach ludowych (na ramach umieszczone mapki z terytorium Księstwa Łowickiego z oznaczeniem daty powstania i miejsca pochodzenia stroju); kolekcja prac snycerskich, wycinanek, dekoracji ludowych, haftów; pokój Kółka Krajoznawczego im. Wincentego Pola z materiałami etnograficznymi dot. Księżaków.

Wystawy czasowe

1908 – Wystawa Pedagogiczno-Rękodzielnicza z działem etnograficznym w Łowiczu - pierwsza wystawa prezentująca działalność i kulturę Księżaków. Ekspozycję podzielono na 7 działów: I. Ochronki, II. Początkowe nauczanie, III. Dalsze nauczanie z pododdziałami, IV. Urządzenie izby włościańskiej, V. Pokazy drobnego przemysłu włościańskiego. VI. Próby drobnego przemysłu ludowego z różnych stron kraju (jako wzory), VII. Wyroby rzemieślników miasta Łowicza. Ekspozycję zorganizowało Towarzystwo Zbiorów Szkolnych, a dochody z pokazu przeznaczono na zapoczątkowanie Muzeum Pedagogicznego w Łowiczu

1908 – udział w dziale krajoznawczym wystawy regionalnej, Częstochowa

1909 – Wystawa Krajoznawcza, Kalisz, udział w Wystawie Pracy Kobiet

1909 – Wystawa Krajoznawcza, Łódź, udział w Wystawie Pracy Kobiet

1911 – Udział w Wystawie Zdobnictwa Ludowego, Warszawa

1912 – Udział w Wystawie Pracy kobiet, Dział etnograficzny, Praga

1923 – Udział w Wystawie Przemysłowo-Rolniczej, Dział etnograficzny, Łowicz

1924 – Udział w pokazie Rolniczo –Ogrodniczym Pracy Kobiet, Grodzisk Mazowiecki

1925 – Wystawa Wieś Polska, Lisków

1926 – Pokaz etnograficzny, Łowicz

1928 – Wystawa Kół Gospodyń Wiejskich, Hrubieszów

1928 – Wystawa zbiorów czterech pokoleń Księżaków, Łowicz

1928 – Wystawa Łowicka, Warszawa sale Zarządu Głównego Polskiej Macierzy Szkolnej; wystawa miała charakter etnograficzno-regionalny i była „przedsięwzięciem tego rodzaju, organizowanym nie dorywczo z przedmiotów i ubiorów wypożyczonych od gospodarzy – Księżaków, lecz grupowanych i nabywanych planowo dla powstających placówek kulturalno-naukowych: Muzeum Etnograficznego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu i Muzeum Śląskiego w Katowicach” [b.a.] A. Chmielińska), Otwarcie wystawy łowickiej w Warszawie, 1928]. Na wystawie odtworzono chałupę łowicką z wnętrzem

1929 – Udział w Wystawie Regionalnej, Dział etnograficzny, Łowicz

1930 – Wystawa Etnograficzna, Złaków Kościelny

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

XXX

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

1913: Broszura "W jakim celu tworzymy muzeum w Łowiczu" Aniela Chmielińska (opublikowany także w gazecie Łowiczanie 1913, nr 5, s.1-2; nr 6, s.2-3; nr 7, s.1-2; nr 9, s.3-4; nr 10, s.2-3)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

1910 - 2 896 osób
1911 - ok. 4 000 osób
1912 - ok. 4 000 osób
1913 - ok. 6 000 osób

1935 - 11 200 osób
1936 - 13 936 osób
1937 - zbiory zostały zamknięte

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Wystawa Pedagogiczno-Rękodzielnicza w Łowiczu, Hasło, 1908 nr 120, 26 maja, s. 2
Wystawa w Łowiczu, Świat pismo tygodniowe ilustrowane 1908, rok 3, nr 24
Oddział Łowicki, Rocznik P.T.K: 1908, r. 2, s. 144
Oddział Łowicki, Rocznik P.T.K: 1910, r. 4, s. 193-196
Oddział Łowicki, Rocznik P.T.K: 1911, r. 5, s. 192-203
Z Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Ziemia: 1911, nr 14, s. 223
Kronika miejscowa, Łowiczanie: 1911, rok 1, nr 5, 30. czerwca, s. 4
Oddział Łowicki, Rocznik P.T.K: 1912, r. 6, s. 114-117
Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu 1911 roku. Sekcja Muzealna, Łowiczanie: 1912, rok II, nr 3, 19. stycznia, s.3-4
Z Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Ziemia, 1912, nr 14, s. 226-227
Oddział Łowicki, Rocznik P.T.K: 1913, r. 7, s. 91-96
Kronika miejscowa, Łowiczanie: 1913, rok III, nr 14, 4. kwietnia, s.5
Działalność krajoznawcza na Prowincyj w r. 1912, Ziemia, 1913, nr 13, s. 207-208
Z Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Ziemia, 1913, nr 41, s. 674-675
Z Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Ziemia, 1914, nr 31, s. 493-497
Sprawozdania z działalności Sekcji Muzealnej Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Wieśniak: pismo poświęcone sprawom okolicy Łowicza i sąsiednich powiatów 1914, r. 2, nr 14, 2 IV, s. 5-6
Sprawozdania z działalności Sekcji Muzealnej Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Wieśniak: pismo poświęcone sprawom okolicy Łowicza i sąsiednich powiatów 1914, r. 2, nr 15, 9 IV, s. 3-4
Oddział Łowicki, Rocznik P.T.K: 1916, r. 8-10, s. 79-80
Oddział Łowicki, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. Sprawozdanie za rok 1917, s. 25
Przyczyńmy się wszyscy do powstania Muzeum Etnograficznego Ziemi Łowickiej, Łowiczanie 1927, nr 28, s.2-3
Sprawy towarzystwa, Ziemia, 1928, nr 10, s.158-159
[Chmielińska Aniela] Otwarcie Wystawy Łowickiej w Warszawie, Łowiczanie 1928, nr 21

Sprawy towarzystwa, Ziemia, 1929, nr 5, s. 80
Z kraju i ze świata, Ziemia, 1929, nr 13, s. 222
Z życia okręgów i oddziałów P.T.K., Ziemia, 1931, nr 17-20, s. 308-309
Uczczenie p. Doktorowej Anieli Chmielińskiej, Łowiczanie 1932, nr 30, s. 1
Przegląd Muzealny, Ziemia, 1933, nr 10, s. 178-180
Wspomnienie o Anieli Chmielińskiej, Ziemia, 1936, nr 7-8, s.202-204
Z życia Oddziałów P.T.K., Ziemia, 1933, nr 12, s. 247-244
Kronika, Ziemia, 1936, nr 2-3, s. 93-96
Śp. Aniela Chmielińska, Kurier Warszawski, 1936, nr 99, 9 kwietnia
Kronika, Ziemia, 1938, nr 8-9, s. 206-210
Antoniewicz Włodzimierz, Zniszczone zbiory muzealne w Łowiczu, Dziennik Poznański 1915, r. 57, 2 XII, nr 276, Dodatek do Dziennika Poznańskiego [s.n.]
Antoniewicz Włodzimierz, Nowy honorowy członek P.T.K. - pani Aniela Chmielińska, Ziemia, 1932, nr 6, s. 169-171
Bartosiewicz Magdalena, 2009, Specyfika kolekcji wycinanek ze zbiorów Muzeum w Łowiczu, Roczniki Łowickie, T. 6, s.97-106
Bluhm-Kwiatkowski A[leksander],1932, Zbiory etnograficzne Oddziału PTK w Łowiczu, Ziemia, T.17, nr 2, s.55-60
Chmielińska Aniela, 1908, Co nam dała wystawa w Łowiczu, Łowicz Druk K. Rybackiego
Chmielińska Aniela, 1910, Muzeum Ziemi Łowickiej, [w:] Kalendarz ziemi łowickiej na rok 1910, Łowicz, s.72-74
Chmielińska Aniela, 1911, Kilka słów o Polskim T-stwie Krajoznawczym, Łowiczanie, rok 1, nr 1, 2. czerwca, s. 5-6
Chmielińska Aniela, 1913, Sprawozdanie działalności Sekcji Muzealnej Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu w 1912 r., Łowiczanie, rok III, nr 6, 7. lutego, s.3-4
Chmielińska Aniela, 1913, Księżacy, Ziemia, nr 15, s. 273-276
Chmielińska Aniela, 1913, Sprawozdanie działalności Sekcji Muzealnej Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu w 1912 r., Łowiczanie, rok III, nr 7, 14. lutego, s.4
Chmielińska Aniela, 1913, W jakim celu tworzymy Muzeum w Łowiczu?, Łowiczanie, rok III, nr 5, 31. stycznia, s.1-2
Chmielińska Aniela, 1913, W jakim celu tworzymy Muzeum w Łowiczu?, Łowiczanie: rok III, nr 6, 7. lutego, s. 2-3
Chmielińska Aniela, 1913, W jakim celu tworzymy Muzeum w Łowiczu?, Łowiczanie: rok III, nr 7, 14. lutego, s.1-2
Chmielińska Aniela, 1913, W jakim celu tworzymy Muzeum w Łowiczu?, Łowiczanie: rok III, nr 8, 28. lutego, s.3-4
Chmielińska Aniela, 1913, W jakim celu tworzymy Muzeum w Łowiczu?, Łowiczanie: rok III, nr 9, 7. marca, s.2-3
Chmielińska Aniela, 1914, Ś.P. Teresa Pstruszeńska, Wieśniak: pismo poświęcone sprawom okolicy Łowicza i sąsiednich powiatów, r. 2, nr 12, 19 III, s. 4
Chmielińska Aniela, 1925, Księżacy (Łowiczanie), Kraków: nakł. Księgarni Geograficznej "Orbis", (Kraków: drukiem Tłoczni Geograficznej "Orbis")
Chmielińska Aniela, 1925, Idea zasadnicza wystaw etnograficznych, Ziemia, r. 10, nr 9, s.158-161
Chmielińska Aniela, 1925, Dział Etnograficzny na wystawie w Liskowie, Gazeta Gospodarska, r. 19, nr 45, s. 982-985
Chmielińska Aniela, 1925, Echa wystawy w Liskowie, Goniec Kaliski, r. 4, nr 161, s. 1-2
Chmielińska Aniela, 1927, Tworzymy w Łowiczu Muzeum Etnograficzne Ziemi Łowickiej, Łowiczanie, r. 18, nr 15, s. 4-5
Chmielińska Aniela, 1928, Zagadnienia muzeów, Młody Rolnik, r. 3, nr 25/26, s. 203-204

Chmielińska Aniela, 1930, Księżacy i ich strój, Warszawa: Wydawnictwo Polskiej Macierzy Szkolnej, (Warszawa: Drukarnia Towarzystwa Polskiej Macierzy Szkolnej)

Chmielińska Aniela, ca 1930, Uwag kilka z powodu izby łowickiej na Wystawie zdobnictwa ludowego, Łowicz : s.n., (Łowicz : A. Rybacki

Chmielińska Aniela, 1931, Sięgnijmy myślą wstecz, Łowiczanin, r. 22, nr 46, s. 1-2

Chmielińska Aniela, 1931, Do tych, którzy pracą swą przyczynili się do urządzenia Muzeum Etnograficznego, Łowiczanin, rok XXII, nr 48, 27. listopada, s. 3-4

Chmielińska Aniela, 1932, Przegląd Muzealny, Ziemia, nr 4-5, s. 149-150

Chmielińska Aniela, 1935, Sprawozdanie z poszukiwań etnograficznych do Muzeum Etnograficznego PTK w Łowiczu, Życie Gromadzkie, r. 4, nr 42, s. 7-8

Chmielińska Aniela, 1935, Z życia Księżaków, nakładem autora

Chmielińska Maria, 1963, Życie i działalność Anieli Chmielińskiej: twórczyni Muzeum Etnograficznego Ziemi Łowickiej, Warszawa: Muzeum Narodowe

Drewko Michał, 1930, Zbiory Muzealne P.T.K. w Łowiczu, Ziemia, nr 15-18, s. 322-324

Georgiewski Dymitr, 1939, Przegląd Muzealny, Ziemia, nr 5-6, s. 165-169

J. z Dänholmu, 1931, Otwarcie działu etnograficznego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu, Łowiczanin, rok XXII, nr 48, 27. listopada, s.4-5

Janowski Aleksander, 1911, Działalność Krajoznawcza na Prowincjach, Ziemia, nr 11, s. 163-166

Kośmider Anna, 2009, Charakterystyka zbiorów muzealnych w Łowiczu, Roczniki Łowickie, T. 6, s. 85-96

Kryściak Zdzisław, 2016, Aniela Chmielińska: wybór artykułów: przyczynek do biografii, Łowicz: Skierniewice: Wydawnictwo "Sigma"

Lutosławski Wincenty, 1930, Nowa placówka kultury polskiej Tygodnik Ilustrowany nr 10, s. 189

Maciesza Aleksander, 1928, Wrażenia z pokazu etnograficznego w Łowiczu, Łowiczanin r. XIX, nr 26, s. 4

Maciesza Aleksander, 1937, Wspomnienia o Anieli Chmielińskiej, Życie Mazowsza, nr 7/8

Moszyński Kazimierz, 1913, Zbiory łowickie, Ziemia, r. 4, nr 15, s. 273-276

Rutkowska Karolina Wanda, Karol Jan Rybacki – ojciec łowickiej prasy i regionalista, Zeszyt Wiejski nr 21, s. 113-123

Szymański Stanisław, 1990, Muzea Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego: 1906-1950, Warszawa: Wydaw. PTTK „Kraj”, Nadarzyn : ZP

Świątkowscy Henryk i Anna, 1968, Muzeum w Łowiczu: przewodnik, Warszawa, Muzeum Narodowe w Warszawie

Świątkowski Henryk, 1955, Muzeum w Łowiczu, Lud, T.42, cz.2, s.861-865

Świątkowski Henryk, 1961, Zbiory etnograficzne w Łowiczu, Łódzkie Studia Etnograficzne, T.3, s.183-192

Świątkowski Henryk, 1961, Muzeum w Łowiczu, Literatura Ludowa, R.5, nr 1-2, s.69-70

Świątkowski Henryk, 1979, Dwudziestopięciolecie działalności Muzeum w Łowiczu, Łódzkie Studia Etnograficzne, T.20, s.157-160

Treter Mieczysław, 1917, Muzea współczesne: studjum muzeologiczne: początki, rodzaje, istota i organizacja muzeów, publiczne zbiory muzealne w Polsce i przyszły ich rozwój, s. 44, 83

Uczestnik R.K., 1914, Zwiedzanie zbiorów Towarzystwa Krajoznawczego i Muzeum Starożytności p. W. Tarczyńskiego, Wieśniak: pismo poświęcone sprawom okolicy Łowicza i sąsiednich powiatów, r. 2, nr 11, 12 III, s.4

Wegner Jan, 1961, Niestrudzona działaczka Ziemi Łowickiej. O Anieli Chmielińskiej w 25 rocznicę śmierci. Wspomnienie, Literatura Ludowa, R.5, nr 1-2, s.20-24

Wołek Marcin, 1913, Przeniesienie Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Łowiczanin, rok III, nr 8, 21. lutego, s.2-3

Archiwum Akt Nowych:

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego 14-0, Muzea alfabetycznie
Kraków-Łowicz, 14-0, 7003, s. 21; 7005 s. 360-491 (budowa nowej siedziby)

Archiwum Państwowe w Warszawie Oddział w Łowiczu:

nr zespołu: 267 / 0 – Polskie Towarzystwo Krajoznawcze Oddział w Łowiczu

nr zespołu: 400 / 0 – Muzeum Narodowe w Warszawie Oddział w Łowiczu

nr zespołu: 31 / 0 – Wydział Powiatowy w Łowiczu, Referat Oświaty Kultury i Sztuki 1945-1950
(sygn. 74-88)

nr zespołu: 60 / 0 – Związek Popierania Turystyki Ziemi Łowickiej w Łowiczu, (sygn. 36-51)
Organizacja imprez 1935-1938

nr zespołu: 354 / 0 – Zbiory łowickie Tadeusza Gumińskiego z Legnicy

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Chmielińska Maria, Życie i działalność Anieli Chmielińskiej: twórczyni Muzeum Etnograficznego
Ziemi Łowickiej, Warszawa: Muzeum Narodowe, 1963

Bluhm-Kwiatkowski A[leksander], 1932, Zbiory etnograficzne Oddziału PTK w Łowiczu, Ziemia,
T.17, nr 2, s.55-60

Ciekawe cytaty

"[...] abyśmy wszyscy wspólnie pracując na tej placówce krajoznawczej tak w sobie samych jak i
innych pogłębiali przywiązanie do kraju, chęć do nauki, i ochraniali przed zagładą szczerze polską
wytwórczość ludu, na której wzorować się winien przemysł polski tak, jak czerpią z niej natchnienie
twórcy polskiej sztuki" [Chmielińska Aniela, Sprawozdanie działalności Sekcji Muzealnej Oddziału
Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Łowiczu w 1912 r., Łowiczanin: 1913, rok III, nr 7, 14.
lutego, s.4]

UWAGI:

--

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

2017-05-31

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

XXX

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	52° 6' 28.26" N, 19° 56' 45.56" E
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	Muzeum Miejskie im. Władysława Tarczyńskiego Muzeum Etnograficzne w Krakowie Muzeum Śląskie w Katowicach Muzeum Narodowe w Warszawie Polskie Towarzystwo Krajoznawcze Polska Macierz Szkolna
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	